Valiokunnan lausunto SuVL 2/2016 vp– U 7/2016 vp, E 11/2016 vp

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto - Verojen kiertämistä koskeva paketti: Seuraavat toimet tehokkaan verotuksen ja paremman verotuksen avoimuuden toteuttamiseksi

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta (U 7/2016 vp): Asia on saapunut eduskuntaan. Asia on lisäksi lähetetty valtiovarainvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta (U 7/2016 vp): Jatkokirjelmä UJ 9/2016 vp — U 7/2016 vp on saapunut eduskuntaan.

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto - Verojen kiertämistä koskeva paketti: Seuraavat toimet tehokkaan verotuksen ja paremman verotuksen avoimuuden toteuttamiseksi (E 11/ 2016 vp): Asia on saapunut eduskuntaan.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- osastopäällikkö, ylijohtaja Terhi Järvikare, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Marianne Malmgrén, valtiovarainministeriö
- finanssineuvos Antero Toivainen, valtiovarainministeriö
- professori Marjaana Helminen, Helsingin yliopisto
- apulaisprofessori Tomi Viitala, Aalto-yliopisto
- tutkija Lauri Finer, Finnwatch ry
- asiantuntija Lyydia Kilpi, Kepa ry

Valmis
5.0

Viitetiedot

Suuri valiokunta on saanut asioista U 7/2016 vp — UJ 9/2016 vp ja E 11/2016 vp lausunnon valtiovarainvaliokunnalta VaVL 2/2016 vp.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄT JA SELVITYKSET

Ehdotuksien pääasiallinen sisältö

E 11/2016 vp

Euroopan komissio antoi 28.1.2016 tiedonannon "Verojen kiertämisen estämistä koskeva paketti: Seuraavat toimet tehokkaan verotuksen ja paremman verotuksen avoimuuden toteuttamiseksi EU:ssa." Tiedonannon (COM(2016) 23) lähtökohta on, että terveet sisämarkkinat tarvitsevat oikeudenmukaisen, tehokkaan ja kasvua edistävän yhtiöverojärjestelmän. Tällainen yhtiöverojärjestelmä perustuu tiedonannon mukaan periaatteeseen, jonka mukaan yritysten on maksettava verot siihen maahan, josta voitot ovat peräisin. Tiedonanto liittyy G20-valtioden ja OECD:n yhteiseen ns. BEPS-hankkeeseen (Base Erosion and Profit Shifting) eli hankkeeseen veron välttämisen ja voitonsiirron estämiseksi. Tiedonannossa esitetään eräiden BEPS-hankkeeseen sisältyvien sekä eräiden muiden aiheeseen liittyvien toimenpiteiden koordinoitua täytäntöönpanoa EU:ssa.

Tiedonanto sisältää seuraavat kuusi aloitetta: (1) ehdotus verojen kiertämisen estämistä koskevaksi direktiiviksi; (2) Suositus verosopimukseen liittyvistä kysymyksistä; (3) ehdotus direktiiviksi, jolla pannaan täytäntöön G20-ryhmän ja OECD:n maakohtainen raportointijärjestelmä (käsitelty eduskunnassa tunnuksella E 10/2016 vp - EJ 4/2016 vp); (4) tiedonanto ulkoisesta strategiasta ja (5) komission yksiköiden valmisteluasiakirja, jossa esitetään tarkempi analyysi näiden aloitteiden tueksi.

Tiedonannossa käsitellään oikeudenmukaisen ja tehokkaan yhtiöverotuksen lähtökohtia ja kuvataan aggressiivisen verosuunnittelun luomia maailmanlaajuisia ongelmia. Tiedonannossa peräänkuulutetaan myös poliittista kunnianhimoa ja oikeusvarmuutta muun muassa, jotta yrityksille voitaisiin luoda parempi toimintaympäristö. Lisäksi siinä käsitellään niin tehokasta verotusta ja sen varmistamista, että vero maksetaan paikassa, jossa arvo muodostuu kuin avoimuutta ja tehokasta tapaa varmistaa verotietojen saanti. Tiedonnanossa tarkastellaan myös kaksinkertaisen verotuksen riskiin puuttumista ja tulevia EU-tason toimia.

U 7/2016 vp — UJ 9/2016 vp

Euroopan komissio antoi 28.1.2016 ehdotuksen (COM(2016) 26) direktiiviksi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta (jäljempänä direktiiviehdotus verojen kiertämisen ehkäisemisestä tai direktiiviehdotus). Direktiiviehdotuksessa säädettäisiin sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavan veron kiertämisen estämistä koskevat säännöt. Direktiiviehdotus on osa edellä kuvattu veron kiertämisen estämiseen tähtäävää komission toimenpidepakettia ja se pohjautuu komission

17.5.2015 vp esittämään oikeudenmukaista ja tehokasta yhtiöverojärjestelmää koskevaan toimintasuunnitelmaan (COM(2015) 302).

Direktiiviehdotuksen kohteena ovat tilanteet, joissa verovelvolliset pyrkivät alentamaan verojaan ja toimivat lain tarkoituksen vastaisesti käyttämällä hyväkseen kansallisten verojärjestelmien eroja. Direktiiviehdotuksessa esitetään täytäntöönpanotavaksi seuraavia säännöksiä veron kiertämistä estämiseksi: korkojen vähennysoikeuden rajoittaminen; maastapoistumisverotus; vapautusmenetelmästä hyvitysmenetelmään siirtyminen; yleinen väärinkäytöksiä koskeva sääntö; ulkomaisia väliyhteisöjä koskeva lainsäädäntö ja verokohteluiden eroavuudet eli ns. hybridisääntö.

Direktiiviehdotus on seurausta G20-ryhmän ja Euroopan taloudellisen yhteistyön järjestön, OECD:n BEPS-hankkeen loppuun saattamiselle sekä Euroopan parlamentin, useiden jäsenvaltioiden, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan ja tiettyjen kansainvälisten kumppaneiden peräänkuuluttamalle tarpeelle lähestyä yhtiöveron väärinkäytöksiä tehokkaammalla ja johdonmukaisemmalla tavalla EU:ssa.

Valtioneuvoston kanta

E 11/2016 vp

Suomi kannattaa ja pitää erittäin tärkeänä tiedonannossa esitettyä oikeudenmukaista, tehokasta ja kasvua edistävää yhtiöverojärjestelmää, joka perustuu periaatteeseen, että yritysten on maksettava verot siihen maahan, josta voitot ovat peräisin. Suomi pitää myös tärkeänä toimenpiteitä veron välttämisen ja voitonsiirron estämiseksi.

Aloitteiden jatkokäsittelyssä on otettava huomioon toimenpiteiden vaikutus jäsenvaltioiden ja EU:n kilpailukykyyn. Kilpailukykyyn vaikuttaa muun muassa se, miten ja millä aikataululla vastaavia toimenpiteitä sovelletaan EU:n ulkopuolisissa valtioissa. Jatkokäsittelyssä on myös arvioitava, mikä vaikutus on sillä, että tiedonantoon sisältyvillä direktiiviehdotuksilla siirretään tietyiltä osin kansallista tuloverotuksen toimivaltaa EU:lle. Yleensä ottaen toimivallan siirrolla voi olla merkitystä jäsenvaltion mahdollisuuksiin käyttää yritysverotusta talouspolitiikan keinona. Arvioinnissa on otettava huomioon ehdotusten yhteensopivuus jäsenvaltioiden erilaisten verojärjestelmien kanssa. EU-sääntelyssä olisi tärkeää kyetä reagoimaan aggressiivisten verosuunnitteluratkaisujen muutoksiin nopeasti. Olisi mietittävä, mitkä toimenpiteet sopivat parhaiten toteutettavaksi EU-lainsäädännöllä ja missä toimenpiteissä voidaan käyttää muita EU:n välineitä.

Ulkoiseen tiedonantoon sekä verosopimuksia koskevaan suositukseen sisältyy kannatettavia päämääriä. Niiden arvioinnin osalta on otettava huomioon verosuvereniteetti sekä jäsenvaltioiden erilaiset verojärjestelmät. Verosopimussuositukseen sisältyvät asiat tulevat ratkaistavaksi OECD:n BEPS-suosituksen toimeenpanon yhteydessä viimeistään vuoden 2016 loppuun mennessä, joten näissä oloissa suositus ei välttämättä ole kaikilta osin tarpeellinen. Ulkoista strategiaa koskevan tiedonannon osalta hyötyjä on punnittava suhteessa verosuvereniteettiin sekä suhteisiin kolmansiin valtioihin. Aloitteista jäsenvaltioille syntyvien taloudellisten vaikutusten arviointi on myös tärkeää.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2016 vp

Valtioneuvoston kannan yksityiskohdat käyvät ilmi valtioneuvoston kirjelmästä E 11/2016 vp.

U 7/2016 vp — UJ 9/2016 vp

Valtioneuvosto kannattaa, pitää tärkeänä ja on sitoutunut direktiivin tavoitteisiin. Valtioneuvosto myös kannattaa sääntelyä direktiiviehdotuksessa esitetyillä aloilla. Direktiiviehdotuksessa oleva ajatus vähimmäissuojan tasosta on kannatettava, koska se mahdollistaa osittain kansallisten verojärjestelmien erityispiirteiden huomioon ottamisen.

Yleisesti ottaen direktiiviehdotuksen tavoite puuttua tilanteisiin, joissa verovelvolliset pyrkivät alentamaan verojaan ja toimivat lain tarkoituksen vastaisesti käyttämällä hyväkseen kansallisten verojärjestelmien eroja, on erittäin tärkeä. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi yhteinen kansainvälinen sääntely on perusteltua ja verotuksellista toimivaltaa voitaisiin jossain määrin siirtää Euroopan unionille. Direktiivisääntely mahdollistaisi verotuksen yhdenmukaistamisen sisämarkkinoilla aggressiivisen verosuunnittelun hillitsemiseksi yhdenmukaisesti Euroopan Unionissa. On kuitenkin tärkeää, että direktiiviehdotuksen tavoitteena oleva tasapaino BEPS-tuotosten yhdenmukaisen täytäntöönpanon ja kansallisten verojärjestelmien erityispiirteiden säilyttämisen välillä toteutuu. Direktiiviehdotuksen työryhmävalmistelussa sekä alustavassa kansallisessa vaikutusarviossa on tullut esille asioita, jotka vaikuttavat sääntelyn tehokkuuteen, yhteensopivuuteen kansallisen sääntelyn kanssa sekä kilpailukykyyn. Direktiiviehdotuksen osa-alueista olisi mahdollista edetä työryhmävalmistelussa esillä olleiden direktiiviehdotuksen suuntalinjojen mukaisesti maastapoistumisverotuksen, vapautusmenetelmästä hyvitysmenetelmään siirtymistä koskevan lausekkeen, GAAR-säännöksen ja hybridisäännön osalta. Näiden säännösten yksityiskohtia tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon edellä mainittuja periaatteita, samoin kuin väliyhteisösääntelyn kohdalla.

Direktiiviehdotuksen korkovähennysrajoitus laajentaisi Suomen nykyisen korkovähennysrajoituksen koskemaan kolmansilta osapuolilta otettujen lainojen korkoja. Tähän laajennukseen sekä siihen, mihin toimialoihin ja yhtiömuotoihin korkovähennystä koskeva sääntely ulottuisi, liittyvät myös ehdotuksen merkittävimmät taloudelliset vaikutukset. Asian EU-tason käsittelyssä on ollut esillä muutoksia, jotka toteutuessaan pienentäisivät kolmansilta osapuolilta otettujen lainojen korkomenojen vähentämisrajoituksen vaikutuksia. Korkovähennysoikeuden rajoitussäännöstä tulee tarkastella ottaen huomioon edellä esitetyt vaikutukset sekä direktiiviehdotus ja sen tavoitteet kokonaisuutena.

Valtioneuvoston kannan yksityiskohdat ja neuvottelujen kuluessa tarkentuneet kannat käyvät ilmi valtioneuvoston kirjelmästä U 7/2016 vp ja sitä täydentävästä jatkokirjelmästä UJ 9/2016 vp.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suuri valiokunta toteaa, että nyt käsillä oleva direktiiviehdotus verojen kiertämisen ehkäisemisestä on osa komission laajempaa veronkierron ehkäisemistä koskevaa toimenpide-ehdotuspakettia, jonka johtavana periaatteena on, että yritysten on maksettava verot siihen maahan, josta voitot ovat peräisin. Direktiiviehdotus puolestaan pyrkii luomaan tiettyjä uusia pelisääntöjä verosuunnittelulle ja asettaa jäsenvaltioiden verosuunnittelua rajoittavalle lainsäädännölle minimi-

tason. Sen kohteena ovat tilanteet, joissa verovelvolliset pyrkivät alentamaan verojaan ja toimivat lain tarkoituksen vastaisesti käyttämällä hyväkseen kansallisten verojärjestelmien eroja.

Suuri valiokunta tukee komission toimenpidepaketin ja direktiiviehdotuksen tavoitteita, jotka toteutuessaan yhdessä verotuksen läpinäkyvyyden lisäämisen ja haitallisen verokilpailun hillitsemisen kanssa omalta osaltaan vaikeuttavat verojen kiertämistä jäsenvaltioissa. Valiokunta pitää tällaisia toimia välttämättöminä. Valiokunta toteaa, että kansalaisten luottamus verotaakan oikeudenmukaiseen jakautumiseen ja menettelyjen tasapuolisuuteen on demokratiassa keskeinen arvo ja yksi EU:n hyväksyttävyyden ydinkysymyksiä.

Suuri valiokunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kirjelmissä (E 11/2016 vp; U 7/2016 vp — UJ 9/2016 vp) esitettyihin kantoihin ja tukee sellaisia EU-tason toimia, joilla pyritään vahvistamaan kansainvälisen verotuksen pelisääntöjä ja torjumaan verojen kiertämistä ja aggressiivista verosuunnittelua kansainvälisellä ja EU-tasolla tehokkaasti, oikeasuhtaisesti ja oikeusvarmuutta edistävällä tavalla samalla jäsenvaltioiden verosuvereniteettia, suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatetta sekä verotuksen laillisuusperiaatetta kuitenkin kunnioittaen. EU-lainsäädäntöä jatkossa kehitettäessä tulisi myös varmistaa säännösten ja määritelmien yhdenmukaisuus, johdonmukaisuus ja yleinen politiikkakoherenssi mm. valtiontukipolitiikan kanssa ja tunnistaa kaksinkertaisen verotuksen vaarat sekä kehittää mekanismeja jäsenvaltioiden välille mahdollisesti syntyvien tulon verotusoikeutta koskevien kiistojen ratkaisemiseksi.

Valtioneuvoston ja valtiovarainvaliokunnan tavoin suuri valiokunta pitää tärkeänä toimenpiteitä veron välttämisen ja voitonsiirron estämiseksi ja katsoo, että direktiiviehdotus sisältää kannatettavia ehdotuksia, joilla voidaan puuttua joihinkin keskeisiin verosuunnittelun keinoihin minimisääntelyn kautta, mikä puolestaan jättää tarpeellista kansallista liikkumavaraa ja joustavuutta sekä mahdollistaa tarvittaessa myös direktiiviä tiukemman kansallisen sääntelyn.

Suuri valiokunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan arvioon siitä, että kysymys korkovähennysoikeuden rajoituksista on kansallisesti katsoen direktiiviehdotuksen merkittävin yksittäinen sääntelykohde ottaen huomioon sen taloudelliset vaikutukset.

Suuri valiokunta kiinnittää korkovähennysoikeuden rajauksien osalta erityistä huomiota valtiovarainvaliokunnan arvioon siitä, että ehdotettu korkovähennysoikeuden rajaamista koskeva varsin laaja soveltamisala yksinkertaistaisi korkovähennysrajoitussääntelyä ja kaventaisi mahdollisuuksia kansainvälisille veronvälttämisjärjestelyille. Samanaikaisesti se voisi aiheuttaa ongelmia ilman verosuunnittelumotiivia toimiville kasvuhakuisille yrityksille vähennyskelvottomien korkomenojen kasvun myötä. Sekä valtioneuvosto että valtiovarainvaliokunta katsovat, että tältä osin Suomelle hyväksyttävissä oleva ratkaisu edellyttää oikeudenmukaisen tasapainon löytämistä näiden kahden tarpeen välillä vaarantamatta kuitenkaan direktiivin pääasiallista tavoitetta estää sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavaa veron kiertämistä. Suuri valiokunta pitää valittua toimintalinjaa perusteltuna ja yhtyy valtioneuvoston toimintalinjaan myös tältä osin.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta ilmoittaa,

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2016 vp

että se yhtyy valtioneuvoston kantaan asioissa U 7/2016 vp — UJ 9/2016 vp ja E 11/2016 vp.

Helsingissä 20.5.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne-Mari Virolainen kok
varapuheenjohtaja Anne Louhelainen ps
2. varapuheenjohtaja Tytti Tuppurainen sd
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Simon Elo ps
jäsen Sari Essayah kd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Jari Leppä kesk
jäsen Sanna Marin sd
jäsen Mika Niikko ps
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Ville Tavio ps
jäsen Sampo Terho ps
varajäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
varajäsen Jukka Kopra kok
varajäsen Eero Suutari kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Anna Sorto

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Yleisperustelut

Yhtiöiden aggressiivinen verosuunnittelu, joka pyrkii keinotekoisesti siirtämään verotettavan tuloksen matalan tai olemattoman verotuksen piiriin, aiheuttaa EU-komission arvion mukaan 50-70 miljardin euron verotappiot EU-valtioille joka vuosi. OECD:n maltillisen arvion mukaan globaalit veromenetykset ovat 100-200 miljardia euroa vuosittain. Nämä varat menetetään julkisten palveluiden, kuten terveydenhuollon ja koulutuksen, rahoituksesta, joka on Suomessakin joutunut rajujen leikkausten kohteeksi. Yhtä merkittävää on, että voitonsiirto vääristää markkinoita ja heikentää erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kilpailuasemaa myös Suomessa.

Euroopan sosialidemokraattiset puolueet, vasemmisto ja vihreät ovat useiden vuosien ajan vaatineet sekä kansallisia että kansainvälisiä toimia laillisen ja laittoman veronkierron torjumiseksi. On myönteistä, että tämä huoli jaetaan tätä nykyä yli puolueiden ja valtioiden rajojen. Veronkierron vastainen EU-direktiivi on välttämätön, joskaan ei riittävä toimi hyvinvointiyhteiskuntien rahoituspohjan turvaamiseksi.

Suomi, joka vielä edellisellä hallituskaudella oli Euroopan edelläkävijä veronkierron ja harmaan talouden vastustamisessa, tyytyy tällä hetkellä peränpitäjän rooliin, mikä ilmenee siinä, että sikäli kun Suomen tavoitteista EU-direktiivin suhteen on ylipäätään saatavissa selkoa, ne näyttäytyvät varovaisina ja kunnianhimottomina.

EU-direktiivin suhde Suomen lainsäädäntöön

Hallituksen kirjelmässä U 7/2016vp, jatkokirjelmässä UJ 9/2016vp, eikä valtiovarainvaliokunnan lausunnossa esitetä direktiiviehdotukseen, eikä puheenjohtajamaan kompromissiesitykseen mitään muutoksia. Kuitenkin Suuren valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden lausuntojen perusteella olisi painavat syyt tavoitella kunnianhimoisempaa EU-tason säädäntöä, joka pyrkisi tehokkaasti poistamaan veronkierron kannustimia ja korjaisi kansallisen lainsäädäntömme yleisesti tunnettuja puutteita.

EU-komission direktiiviehdotus on minimisääntelyä, jonka perusteena on OECD:n käynnistämä BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) -ohjelma. Monilta osin direktiiviehdotukseen ja kompromissiesitykseen valikoituneet esitykset ovat BEPS:iä löyhempiä. Joiltakin osin Suomen nykyinen lainsäädäntö on tiukempi kuin direktiivin minimisääntely, toisilta osin epämääräisempi tai puuttuu kokonaan. Jälkimmäisiä ovat maastapoistumisverotus, hyvitysmenetelmä, yleinen veronkiertosäännös ja hybriditilanteet.

Kuitenkin siltä osin, kun kansallinen lainsäädäntö on tiukempi kuin direktiivissä esitetty, on Suomen kannalta edullisinta tavoitella koko EU-alueelle samaa minimitasoa kuin jo Suomessa on, jotta vähäisiltäkin kilpailukykymenetyksiltä vältytään sekä paineilta heikentää kansallista lainsäädäntöä.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2016 vp
Eriävä mielipide

Korkovähennysten rajoitukset

Sekä EU-direktiivin että Suomen hallituksen linjan perimmäinen heikkous on se, että se ei esitä tavoitetilaa, jolla konsernien verokeinottelu voitaisiin lopettaa.

OECD:n esittämien periaatteiden mukaisesti konsernit tulisi verottaa yhdenkertaisesti (unitary taxation). Myös konsernin velkojen korot vähennettäisiin siten, että rahoituskulut kohdennettaisiin yhtenäisten periaatteiden mukaan kullekin tytäryhtiölle todellisen liiketoiminnan mukaisesti. Yhdenkertainen korkovähennys vastaa monikansallisten yhtiöiden tosiasiallista rahoitusmenettelyä, eikä silloin anna sijaa konsernin sisäisille näennäisille velkasuhteille. Koska verotus on kuitenkin kansallista ja valtiot kilpailevat erinäisin veroeduin tekaistuista väliyhtiöistä, konsernit kykenevät optimoimaan verotustaan luomalla velkaketjuja, jotka mahdollistavat voittojen siirrot alhaisen tai olemattoman verotuksen piiriin.

Kannanotto 1: Suomen tulee vaatia, että EU:ssa ja EU:n ulkopuolella siirrytään konsernien yhdenkertaiseen verotukseen ja yhdenkertaisiin korkovähennyksiin.

Niin kauan kun yhdenkertainen verotus ei toteudu, kansallisvaltioiden on turvauduttava yleiseen likiarvoon eli konsernitasevapautukseen: mikäli tytäryhtiön velkasuhde ei poikkea emoyhtiön velkasuhteesta, korkovähennys on hyväksyttävä rajoittavan lainsäädännön sitä estämättä. Kuitenkin on ilmeistä, että konsernitasevapautus mahdollistaa velkakerryttämisen (debt push over), jossa emoyhtiön - suuren kokonsa ja riittävien vakuuksien ansiosta - saama huokea rahoitus muuntuu tytäryhtiöiden emolle suorittamaksi korkeakorkoiseksi velaksi, jota perustellaan riittämättömillä vakuuksilla ja riskipitoisella liiketoiminnalla. Emoyhtiön hallittava velkasuhde näyttäytyy identtiseltä alikapitalisoidun tytäryhtiön tarkoitukselliseen velkaan nähden, josta voi tehdä täydet vähennykset. Tästä keinotekoisesta, vero-optimointiin tähtäävästä järjestelystä on kosolti esimerkkejä myös Suomessa.

Vuoden 2014 verotiedoista ilmenee, että vähennyskelvottomien korkomenojen bruttosummasta (590 miljoonaa euroa) peräti 53 prosenttia (313 miljoonaa euroa) hyväksyttiin hakemuksen jälkeen vähennettäväksi konsernitasevapautuksen perusteella.

Suomen nykyinen lainsäädäntö korkovähennysten rajoittamisesta (EVL 18a§) on vaillinainen kolmesta eri syystä.

Ensinnäkin sen vaikutusala ei kata tuloverolain alaista toimintaa, kuten aikanaan valtiovarainvaliokunnan mietinnön (31/2012vp) vastalause 2 (kesk.) osoitti. Ennen kaikkea ulkomaiset kiinteistösijoitusyhtiöt pystyivät ja pystyvät hyödyntämään korkovähennystä täysimääräisesti - Suomi on esimerkiksi ulkomaisille kauppakeskusten omistajille veroparatiisi. EU-direktiivi ei voimaan tullessaan huomioi tulolajien eroa, joten tämä epäkohta poistuisi. Muussa tapauksessa porsaanreiän tukkiminen jää kansallisen lainsäädännön tehtäväksi.

Toisekseen EVL 18a§ sulkee pois rahoituslaitokset. Direktiivissä poikkeus on vain tilapäinen.

Kolmanneksi Suomen lainsäädäntö koskee vain velkasuhteen etuyhteyttä, joka määritellään pääsääntöisesti siten, että velanantajalla on oltava vähintään 50 % omistukseen liittyvä määräysvalta

(VML 31§). Etuyhteyden määritelmän kiertämiseen on löydetty sekä omistusosuuksiin että pääomarahoitusrakenteisiin liittyviä järjestelyitä. Direktiivin esitys, että korkovähennyksen rajoitus koskisi myös kolmansia osapuolia eli etuyhteyden ulkopuolista rahoitusta, tukkisi tehokkaasti nämä menettelyt. Valtiovarainvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että mikäli direktiivi ei toteutuisi, kansallista lainsäädäntöä tulisi joka tapauksessa tarkistaa helposti kierrettävän etuyhteysmääritelmän osalta.

Direktiivin ulottuminen ulkopuoliseen rahoitukseen on herättänyt eniten vastustusta elinkeinoelämässä. Valtiovarainministeriö on myös esittänyt laskelman, jonka mukaan konserniin kuulumattomien suomalaisten yritysten korkovähennysoikeus supistuisi dramaattisesti. Tähän huoleen on kuitenkin etsitty neuvotteluissa ja etsitään viimeiseen saakka soveltuvaa poikkeamaa, joka koskisi esimerkiksi konserniin kuulumattomia yrityksiä (stand alone taxpayers). Näiden poikkeaminen ulkopuolelle tulisi kuitenkin jättää yritykset, joissa omistuksellinen etuyhteys on korvattu velkakerryttämisen tunnusmerkit täyttäväksi rahoitusjärjestelyksi.

Kannanotto 2: Suomi kannattaa kolmansien osapuolten korkosaatavien vähennysoikeuden rajaamista sillä edellytyksellä, että säädös ei tietyin ehdoin koske konserniin kuulumattomia yrityksiä (stand alone taxpayers).

Komissio esittää vähennettävien korkomenojen rajaksi 30 % tuloksesta ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia (EBITDA = Earnings Before Interest, Tax, Deductions and Amortization). OECD:n suositus on 10 - 30 %, joten EU on valinnut "anteliaimman" vaihtoehdon.

Suomen raja on 25 %, mikä jättäisi jo kilpailuhaitan, joka asettaa paineita löyhentää kansallista lainsäädäntöä. Jotta korkovähennys ei ylipäätään kannustaisi aggressiiviseen verosuunnitteluun, on perusteltua supistaa korkovähennyksen enimmäisrajaa, kuten myös EU-parlamentin talous- ja raha-asiainvaliokunnan raporttiluonnos esittää.

Kannanotto 3: Suomi kannattaa vähennysoikeuden rajaksi OECD:n ehdottamaan 10 prosenttia korkomenoista.

Suomen lainsäädännössä vähennettävän määrän yläraja on 500 000 euroa, direktiivissä 1 000 000 euroa, mikä aiheuttaa kiusauksen aiheettomasti löyhentää kansallista lainsäädäntöä.

Kannanotto 4: Suomen tulee vaatia EU-direktiivin mahdollistaman korkovähennyksen yläarajaksi 500 000 euroa.

Direktiivin mukaan yrityksen käyttämätön EBITDA olisi siirrettävissä tuleville vuosille, toisin kuin Suomen nykyisessä lainsäädännössä.

Kannanotto 5: Suomen tulee vaatia EU-direktiivissä, että yritys ei voi vähentää korkoja tulevina vuosina siltä osin kuin nettokorkomenot ovat olleet aikaisempana verovuotena vähemmän kuin määrätty prosentti oikaistusta elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2016 vp
Eriävä mielipide

Väliyhteisösäädökset

EU-direktiivi menee Suomen nykyistä säädäntöä pidemmälle pyrkiessään erittelemään liiketoiminnan keinotekoisuutta väliyhteisömaissa. Suomen lainsäädännön ulkopuolelle on jätetty joitakin toimialoja, kuten teollinen toiminta ja laivanvarustus sekä niihin liittyvä palvelut.

Käytännössä Suomi on soveltanut väliyhteisösäädöksiään varsin löperösti, joten EU:n jämäkämpi ote on kannatettava.

Direktiiviesityksessä väliyhteisösäädöksiä sovellettaisiin vain, kun yhteisöä koskeva efektiivinen veroaste on alle 40 prosenttia "lähtömaan" veroasteesta. Neuvottelutietojen mukaan valittu taso saattaa muuttua tai koko väliyhteisösäädös kumoutua.

EU-maiden välinen haitallinen verokilpailu on torjuttava. Suomen tulee korostaa väliyhteisösäädösten tärkeyttä ja toimeenpanon johdonmukaisuutta. Tässä yhteydessä Suomen on vaikutettava sen puolesta, että jäsenmaat löytävät yhteisen linjan hyväksyttävästä verokilpailusta. Veronkierron vastaiset toimet jäävät vaillinaisiksi, jos jäsenmaat houkuttelevat yrityksiä erityisen alhaisella veroasteella, huomattavin veroeduin sekä verohallinnon poikkeuksellisen edullisin tulkinnoin ja sopimuksin. Direktiivin väliyhteisösäädösten on oltava johdonmukainen askel kohti yhteistä yhdistettyä yhtiöveropohjaa (CCCTB), jonka tarkoitus on yhtenäistää verotuskäytäntöjä yritysten oikeusvarmuuden ja toiminnan ennakoitavuuden parantamiseksi samalla, kun verotasot jäävät jatkossakin jäsenmaiden suvereeniin harkintaan. Esimerkiksi Alankomaiden, Luxemburgin ja Maltan tarjoama merkittävä yhteisöveron huojennus immateriaalituotannolle ("innovation box") kyseenalaistaa sekä verotuksen yhdenmukaisuuden että väliyhteisösäädösten käytännön soveltamisen, mikä Suomen on neuvottelussa tuotava esille.

Suomen nimellinen veroaste on eurooppalaisittain matala, mutta muissa maissa tarjotut veroedut alentavat niiden efektiivistä veroastetta. Siksi on välttämätöntä, että kaikki huojennukset lasketaan täysimääräisesti mukaan keskiarvoiseen efektiiviseen veroasteeseen, jotta kilpailua vääristävät ja yritysten sijoittumiseen vaikuttavat tekijät otetaan aidosti huomioon.

Saksassa käytetään absoluuttista, kiinteää veroastetta väliyhteisöjen veroastetta. Myös Euroopan parlamentin talous- ja raha-asiainvaliokunnan raporttiluonnos kannattaa kiinteää veroastetta väliyhteisösäännösten soveltamisessa.

Kannanotto 6: Suomi kannattaa kiinteää 20 % efektiivistä keskimääräistä veroastetta väliyhteisösäännösten kriteeriksi.

Suomella on hyvä syy palata veronkierron vastaisen taistelun eturintamaan EU-komission raportin mukaan jotkut jäsenvaltiot houkuttelevat läpikulkutoimintaa tuomaan maahan edes hetkellisiä tuottoja; Suomi taas kuuluu niihin maihin, joiden verolainsäädännön puutteet houkuttavat ulkomaisia sijoittajia hakemaan verovoittoja valtion kustannuksella. EU-komission raportin mukaan Suomen kansallinen lainsäädäntö kuuluu läntisten EU-maiden heikompiin. Samalla, kun Suomen hallituksen on korjattava kansallista lainsäädäntöä ja kannustettava verohallintoa puuttumaan väärinkäytöksiin nykyistä määrätietoisemmin, sen on vaadittava Euroopan Unionilta direktiiviesitystä tehokkaampia toimia veronkierron estämiseksi.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2016 vp
Eriävä mielipide

Mielipide

Edellytämme, että Suomen toimintalinja noudattaa edellä mainittuja tavoitteita.

Helsingissä 20.5.2016

Tytti Tuppurainen sd
Jukka Gustafsson sd
Timo Harakka sd
Sanna Marin sd
Emma Kari vihr
Johanna Karimäki vihr